

Antirabična zaštita u Vukovarsko-srijemskoj županiji u razdoblju 2000.-2007.

Kruno Sokol, Kata Krešić, Ankica Ilić

Zavod za javno zdravstvo Vukovarsko-srijemske županije

Glavne riječi: Bjesnoća, epidemiologija, Vukovarsko-srijemska županija, antirabična zaštita, postekspozicijsko cijepljenje

UVOD

Bjesnoća je jedna od najstarijih poznatih zoonoza. Radi se o virusnoj bolesti središnjeg živčanog sustava gdje do infekcije dolazi prilikom ugriza bijesne životinje. Bolest je prisutna u gotovo cijelom svijetu osim u nekoliko otočnih zemalja (Irska, Island, Japan, Novi Zeland). I dan danas predstavlja veliki svjetski javnozdravstveni problem posebno u ruralnim područjima Azije, Afrike i Latinske Amerike gdje godišnje, prema procjenama od bjesnoće umire preko 55 000 ljudi.

Razlikujemo silvatičnu bjesnoću kod koje su glavni izvor zaraze divlje životinje (lisica, vuk, jazavac, medvjed...) te urbanu bjesnoću kod koje su glavni čimbenici prijenosa domaće životinje (domaći pas i mačka). U pojedinim dijelovima svijeta vrlo važan izvor zaraze predstavljaju i šišmiši poglavito u Americi te u posljednje vrijeme i Australiji. Bilo koji sisavac može imati bjesnoću.

U Hrvatskoj je prvenstveno prisutan silvatični oblik bjesnoće i to na području cijele države osim na otocima. Glavni rezervoar čini lisica. Bjesnoća domaćih životinja je vrlo rijetka, posebno kod domaćih pasa s obzirom da je kod njih po Zakonu obvezno cijepljenje protiv bjesnoće.

PREVENCIJA BJESNOĆE

S obzirom da učinkovite terapije nema izuzetno je važno provođenje preekspozicijske i postekspozicijske prevencije bjesnoće.

Preekspozicijskim cijepljenjem potrebno je obuhvatiti osobe za koje postoji povećani rizik od zaraze virusom bjesnoće (veterinari, studenti veterine, djelatnici laboratorija za dijagnostiku bjesnoće, lovočuvari, putnici u visokoendemična područja i dr.).

Cijepljenje se provodi po shemi 0. 7. 28. dan intramuskularnom primjenom 1 ml cjepiva uz potrebne nadocjepe.

Postekspozicijski tretman provodi se obavezno nad osobama koje su došle ili se sumnja da su došle u kontakt s virusom bjesnoće.

SZO je odobrila upotrebu dviju shema cijepljenja: klasičnu ili "essensku" shemu gdje se cijepi 0.3.7.14.28. dan te skraćenu ili "zagrebačku" s dvostrukom inicijalnom dozom i ostalim dozama 7. i 21. dan. U radu naših antirabičnih ambulanti najčešće se koristi zagrebačka shema.

Osim aktivne zaštite cjepivom provodi se i pasivna zaštita humanim imunoglobulinom protiv bjesnoće u količini 20 i.j./kg tjelesne težine. Imunoglobulin se primjenjuje u okolinu same rane te intraglutealno.

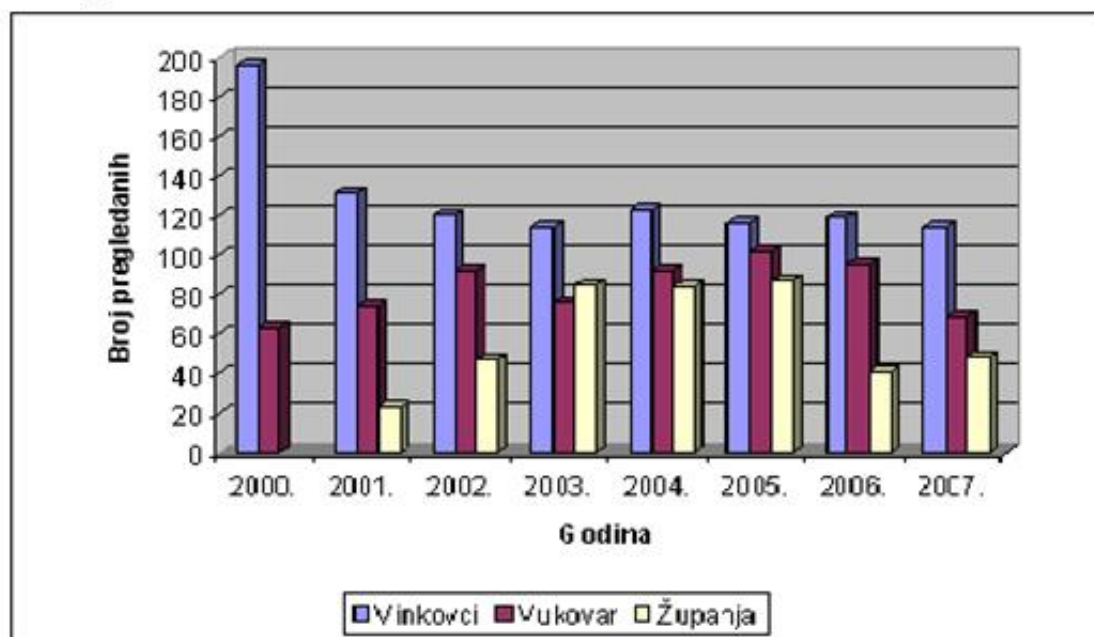
Nakon ugriza važno je ranu dobro isprati sapunom i vodom da bi se u što većoj mjeri odstranila slina u kojoj se nalazi virus. Također je važno provjeriti stanje zaštite protiv tetanusa te po potrebi zaštititi ozlijeđenu osobu.

ANTIRABIČNA ZAŠTITA U VUKOVARSKO-SRIJEMSKOJ ŽUPANIJU

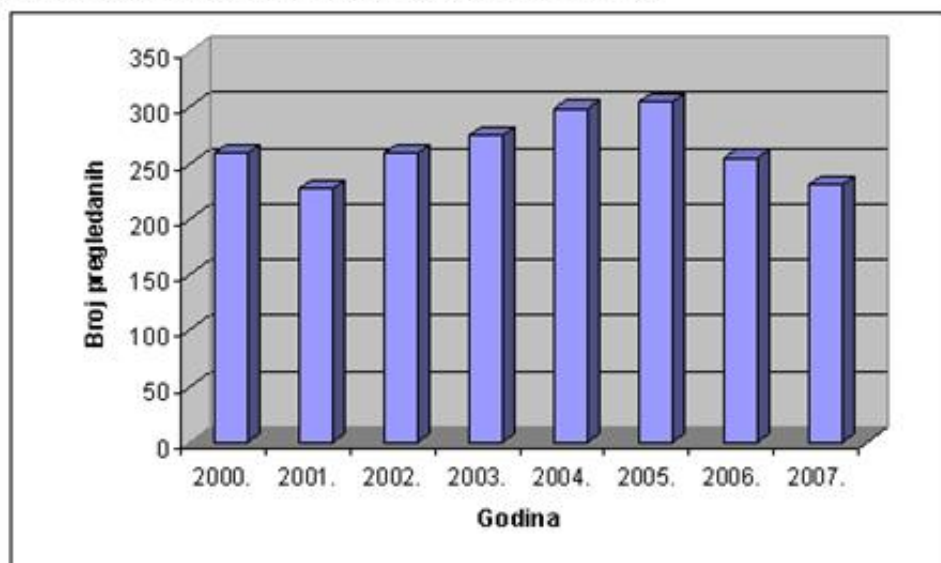
Pri ZZJZ Vukovarsko-srijemske županije djeluju 3 antirabične ambulante (Vinkovci, Vukovar, Županja). Antirabična ambulanta u Županji počela je s radom u rujnu 2001. godine, a do tada je taj dio epidemiološkog područja pokrivala ambulanta u Vinkovcima. Populacija koju pokriva rad navedenih ambulanti broji 204.768 stanovnika od čega se polovina odnosi na vinkovačko epidemiološko područje.

U sljedećim tablicama i grafikonima prikazani su osnovni pokazatelji rada antirabičnih ambulanti.

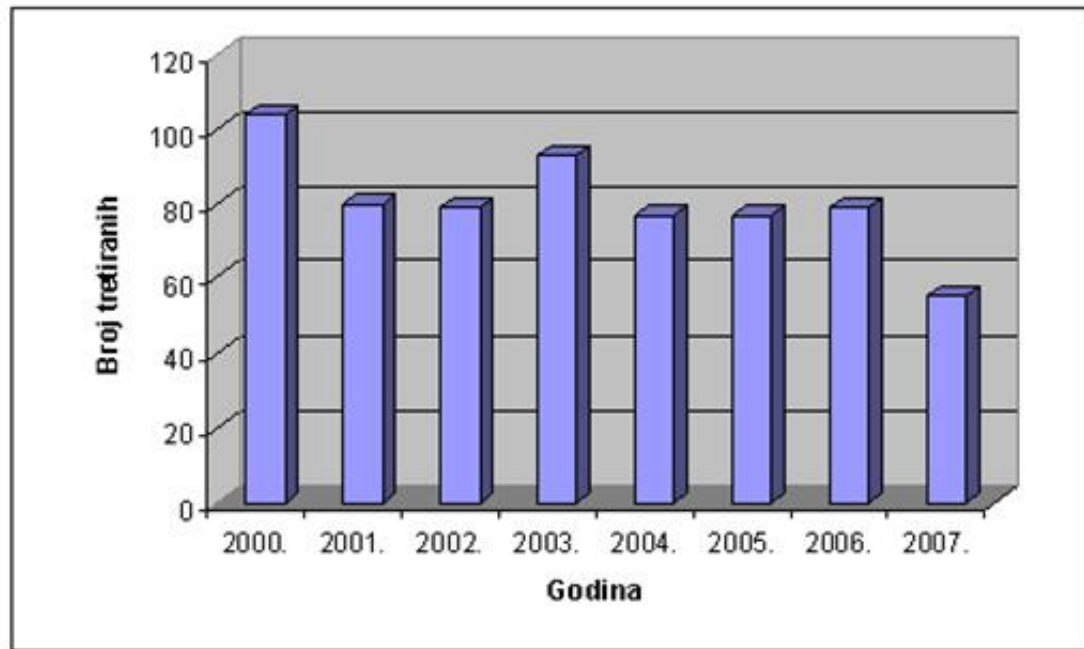
Grafikon 1: Broj pregledanih pacijenata po antirabičnim ambulancama (2000.-2007.g)

Grafikon 2: Ukupni broj pregledanih pacijenata u antirabičnim ambulancama ZZJZ Vukovarsko-srijemske županije (2000.-2007.g)

Grafikon 3: Ukupni broj tretiranih pacijenata u antirabičnim ambulantom a ZZJZ Vukovarsko-srijemske županije (2000.-2007.g)

Tablica 1: Broj ukupno pregledanih/tretiranih pacijenata po indikacijskim kategorijama u antirabičnim ambulantom a ZZJZ Vukovarsko-srijemske županije (2000.-2007.g)

SKUPINA	BROJ PREGLEDANIH	TRETIRANI			% tretiranih
		Cijepljeni	Cjepivo+HRIG	Ukupno	
A	133	101	21	122	91,7
B	7	7	0	7	100,0
C	505	393	16	409	81,0
D	1466	104	2	106	7,2
UKUPNO	2111	605	39	644	30,5

A: ozljeda ili kontakt od utvrđeno bijesne životinje

B: ozljeda ili kontakt od životinje sumnjive na bjesnoću

C: ozljeda ili kontakt od nepoznate, ubijene, uginule, odlutale ili divlje životinje

D: ozljeda ili kontakt od životinje koja je nakon 10 dana nadzora ostala zdrava

Tablica 2: Broj tretiranih pacijenata prema lokalizaciji ozljede u antirabičnim ambulantomama ZZJZ Vukovarsko-srijemske županije (2000.-2007.g)

Dio tijela	Broj tretmana	%
Rukama	323	50,2
Nogama	237	36,8
Vratu i glavi	46	7,1
Na više mjesta	25	3,9
Trupu	13	2,0

Tablica 3: Broj tretiranih pacijenata prema vrsti životinje koja je nanijela ozljedu - ZZJZ Vukovarsko-srijemske županije (2000.-2007.g)

Životinja	Broj tretmana	%
Pas	414	64,3
Mačka	119	18,5
Lisica	41	6,4
Štakor	30	4,7
Krava	21	3,3
Svinja	6	0,9
Kokoš	2	0,3
Nepoznata životinja	2	0,3
Šišmiš	2	0,3
Koza	1	0,2
Puh	1	0,2
Vrana	1	0,2
Kunić	1	0,2
Divlja mačka	1	0,2
Tvor	1	0,2
Divlja svinja	1	0,2

ZAKLJUČAK

U promatranom razdoblju u antirabičnim ambulantomama ZZJZ Vukovarsko-srijemske županije pregledano je ukupno 2111 pacijenata od kojih je 644 zaštićeno aktivnom ili kombinacijom aktivne i pasivne zaštite. Od ukupnog broja tretiranih najveći broj (409 pacijenata ili 81%) odnosi se na indikacijsku skupinu C (ozljeda ili kontakt od nepoznate, uginule, odlutale, ubijene ili divlje životinje). Broj pregledanih osoba u jednoj godini na razini Županije kreće se u rasponu od 228 u 2001. g. do 305 u 2005. g. Vidljivo je da je najveći broj pregleda u antirabičnoj ambulanti Vinkovci što je i razumljivo s obzirom da ona skrbi za najveći dio

populacije županije. Broj tretiranih osoba godišnje kretao se od 104 osobe koliko ih je zaštićeno na početku promatranog razdoblja (2000. g) do 55 tretiranih osoba 2007. godine. Najviše tretiranih osoba je s ozljedama gornjih i donjih ekstremiteta na što otpada preko 85% svih slučajeva. Pas i mačka uzrokovali su više od 80% ugriza/kontakata koji su bili razlogom tretiranja.

Kontakt:

Kruno Sokol,
Zavod za javno zdravstvo Vukovarsko-srijemske županije,
Zvonarska 57, 32100 Vinkovci,
Tel: 032/370-429,
E-mail: epidemiologijavk@zzjz-vs.hr